

„A soha nem alvó csoport”, avagy egy konnektivista andragógus MA kurzus tapasztalatai

Zakupszki Tünde*

Keywords network learning • connectivism • knowledge building • web2

„Végezhet valaki a legjobb egyetemen, sőt a fejében tárolhatja a világ összes enciklopédiájának minden adatát, ha nem képes ezt a tudást megszervezni és tetterre váltani, akkor semmit sem ér, sem neki, sem a világnak.” (Napoleon Hill)

Bevezetés

A címválasztása egy tavaszi kurzushoz kapcsolódik és az előadás ezt a témát járja körbe; azaz hogyan változott az emberi tudás létrehozása és megjelenési formája a XX. századvégétől a XXI. század elejére az internet megjelenésével. Hogyan befolyásolja a web világának fejlődése a tudásszerzés módját - erre a kérdésre keressük a választ a közelmúltban kezdett kutatásban. A mostani előadásban egy konnektivista alapokra épülő andragógus-kurzus tapasztalatait összegezzük, azaz milyen lehetőségeket nyújt a felsőoktatásban a konnektivista oktatásmódszertan? Hogyan valósult, illetve hogyan valósítható meg?

A kiválasztott idézet példázza a szakfelelős és képző szándékát, a mai kor kihívásainak megfelelően a tudás szervezését a konnektivista csoport létrehozásban és munkájában látták megvalósíthatónak. Megvizsgálandó, hogy maga az oktatási intézmény (ELTE PPK) mennyire képes követni a változásokat; ezzel összefüggésben mennyire látja fontosnak a társadalmi változásokhoz igazodó hallgatói igények követését. Míg az intézmény részéről is megjelenik a korszerű oktatás igénye, addig az IKT lemaradásban lévő hallgatók segítséget várnak, s példaként jelent meg, hogy adnak is egymásnak támogatást a hallgatók. A kutatás kiterjed arra, hogy a web 2.0 alkalmazása milyen hatással van, milyen módon befolyásolja a leendő andragógusokat a kurzus nyújtotta újszerű ismeretek elsajátításában, kultúrájuk részévé válik-e? Felismerik-e a hallgatók a társadalmi változások és az oktatás, mint társadalmi alrendszer közötti kapcsolódási pontokat, illetve milyen következtetéseket vonnak le a felnőttképzés változó társadalmi környezetéről való elmélkedésben? Rendel-

---

* Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar, andragógia MA szak
E-mail: tunde@zakupszki.eu

keznek-e megfelelő ismeretekkel és személyes felelősségvállalással a feladatok végrehajtásában?

Információtudomány és média a 21. században, avagy a korszerű tanulás

Valóság és követelmény

Az ELTE PPK által andragógus-képzés szak felelősének (Dr. Kraiciné Szokoly Mária PhD főiskolai docens) érvelése a konnektív módszer mellett, hogy amit tanítanak az andragógiában, a nagy szlogenek valóságban is megjelenjenek, úgy mint a korszerű tanulóbarát környezet, illetve személyre szabott tanulás. A szakon kimenő hallgatók, az andragógia módszertanának korrekt és az elearninghez köthető hosszú távú tudásból olyan indíttatást és motivációt kapjanak, amivel a tudásukat folyamatosan fejleszteni tudják. Az a cél, hogy a felsőoktatás a valóságban is közelítsen a mai kor kihívásaihoz; míg 50-100 éve a felsőoktatás nagy előadásokból és szemináriumokból állt, azóta az önszervező tanulás is szerephez jutott, hogy a kurzusban a hallgatók ***korszerű elearning környezetben*** kipróbálhassák magukat.

A KONNEKT 2012. hálózati közösség keretében konnektivista csoportként szerveződött a facebook-on, az oktató kezdeményezésére. A csoport az *“Információtudomány és média a 21. század elején”* címmel egy tavaszi kurzusként indult, ahová bárki csatlakozhatott, aki érdeklődött a téma iránt és vállalta a közös munkát. De, mit is jelentett ez a tantárgyleírás szerint?!

A tanulás módszertana

Az új oktatás paradigmája abból áll, hogy a tanár már nem tanár és a tanuló már nem tanuló, hanem sokkal inkább egy kollaboratív, alkotó folyamat részesei, amelyben a tanulást azonosíthatjuk egy hálózatépítő tevékenységgel. Megvizsgálva a tanuláseméleteket, a hálózati ismeretek és módszerek, valamint az IKT eszközök befogadására a konnektivizmus alkalmas.

Konnektivizmus

Siemens a konnektivizmust a digitáliskor tanuláseméletének nevezte el és olyan alapelveket határozott meg, mint a tanulás és tudás sokfélesége, a tanulás folyamata és az információforrások hálózathoz kötöttsége, a tanulási folyamat egy döntéshozatal sorozata, állandó tanulást igénylő tevékenység. (Siemens, 2004)

Bessenyei (2007) így fogalmaz: „A konnektivizmus a tanulást olyan folyamatnak fogja fel, amelyben az informális, hálózatba szervezett, elektronikus eszközökkel támogatott *információcsere* mind nagyobb szerepet kap. A tanulás mindinkább folyamatos, élethosszig tartó, más tevékenységekbe beágyazott, hálózatosodott tevékenység-rendszerre válik.”

A konnektivizmus Siemens és Downes által összefoglalt ismeretelmélet, a hétköznapi és rendszerszintű tudásokat *„tapasztalatinak”* és *„racionálisnak”* nevezi, és ezen a tudásfajták mellé önállóként a *hálózati tudást* is hozzárendeli. (Downes, 2008).

Kulcsár Zsolt (2008) szerint „minden kornak megvan a saját pedagógiai rendszere, a tudásalapú társadalomé a hálózat, alkalmazása a konnektivizmus módszertanában körvonalazódnak.” Ennek a tanulásmódszertannak a sajátossága a tanulói közösség inspiráló szerepe, a témák ütemezett és interaktív feldolgozása, a kritikus gondolkodás és a különböző kommunikációs interakciók által létrejött *közös tudás*.

Hálózati tanulás

Castells (1997) a társadalom átalakulása felől közelítette meg az infokommunikációs technológiákat. Kijelentette, hogy a hálózat az információs korszak társadalmi struktúrája: a hatalom, a pénz, az összes információ és maga a társadalom is hálózati formában termelődik ujja. Castells szerint az információs társadalom az emberi együttélés új módja, amelyben az információ hálózatba szervezett előállítás, tárolása, feldolgozása, előhívása játssza a legfontosabb szerepet.

Kulcsár a 9 alapelvét hármas felosztásban *a tudás, a közösség és a kapcsolat* köré gyűjti össze. Kulcsár a hálózati tanulás közé sorolja a következőket: Minden tudás leírható hálózatként és a hálózati tanulásnak legalább két szintje van: *személyközi és személyen belüli* (Kulcsár, 2010).

WEB 2.0 alkalmazások, a gyakorlati teljesítés eszközei

A kezdésre rendelkezni kellett a hallgatónak bloggal, twitter azonosítóval, hírolvasóval, és videó tárhely és megosztóval. A kurzus tartalma nagyrészt az információs társadalom alapfogalmaiból indult ki, rávilágítva a 21. sz. elején végbemenő társadalmi változások és az oktatásra gyakorolt hatásaira. Ez heti ütemezésben és egy-egy témakörként került feldolgozásra. A képzésben való aktív részvétel a következő eszközökkel és feltételekkel valósult meg: heti 2, egyenként legalább 12 ezer karakteres önálló blogbejegyzés, heti 28 egyenként legalább 500 karakteres comment, hetente legalább 28 témához kapcsolódó tweet, RSS használat, legalább 1 prezentáció alapú webinárium 15-20 percben, egyéni fogalomtérkép szerkesztése, részvétel a közös záródokumentum szerkesztésében.

A 21. században a média típusok összemosódnak, amiket összefoglalóan web 2.0-es, vagyis a hálózati tanulás eszközöknek nevezünk. Andreas Kaplan és Michael Haenlein meghatározásában a szociális média „internetes alkalmazások olyan csoportja, amely a web 2.0 ideológiai és technológiai alapjaira épül, ami elősegíti, hogy kialakuljon és átalakuljon a felhasználó által létrehozott tartalom”¹

A tanulás tanulása dilemmája

Mitől más a tanulás, ha kiegészítjük az online és web2-es eszközökkel?! Oktatói magyarázat szerint a hallgató fedezze fel önállóan az eszközöket, aktívan használja a funkciójuk szerint. A blog bejegyzésekhez kevesen kommentáltak és a Facebook felületen elnyelődtek az értékelhető kommentek is. A twitterre sem sikerült ráérezni legtöbbjüknek, a linkek küldése még nem tölti be a mikroblog szerepét. Talán a 20 hét megoldást jelentene?!

A tudásalapú társadalomban nélkülözhetetlen kulcskompetenciák egyike a „tanulás tanulása”, azaz a saját tanulás önállóan és csoportban történő szervezésének és szabályozásának a képessége; amelynek részét képezi a hatékony időbeosztás, a problémamegoldás, az új tudás elsajátításának, feldolgozásának, értékelésének és beépítésének, valamint az új ismeretek és készségek különböző kontextusokban – az oktatásban és képzésben, otthon vagy a munkahelyen – történő alkalmazásának képessége.

---

¹ Kaplan, Andreas M.; Michael Haenlein (2010): "Users of the world, unite! The challenges and opportunities of Social Media". Business Horizons 59–68.

Az egyéni és közös tudás mérése, avagy mi a helyzet a tudásépítéssel?!

Az egyéni tudások egyik mérési mutatója a meghatározott mennyiségű blogbejegyzés, a gondolatterkép és webinárium előadás; a kommentek inkább a kritikai gondolkodást és egymás inspirálását szolgálta. A közös tudást a közös dokumentumban nem sikerült létrehozni, mert abban sem jutott a csoport közös nevezőre, hogy mi is az a közös tudás. A csoport egy része a blog bejegyzésekből hordta össze, mások azon évdtek, hogy nyelvtanilag az egyes vagy a többes szám használata által lesz a miénk ez a tudás. Míg akadtak, akik az „új” tudást keresték, de kinek mi az új?!

A témák mindegyike feldolgozásra került ugyan; sem formailag, sem tartalmilag nem készült el, benne maradtak a margón a megjegyzések és a kritikák. De, milyen is egy közös dokumentum?! Közös!! Itt nem írt minden csoporttag a dokumentumba, ennek volt technikai és a minőségi tudáshiány oka is.

A résztvevők

Az MA képzés hallgatóinak száma: ~ 110 fő (1-2. évfolyam) Azok a nappali és levelező tagozatos *hallgatók* választották, akik gyakorlati módon akarták teljesíteni, illetve megszerezni a hálóterv szerinti 3 kreditet. A kurzus potenciális résztvevői az Andragógia MA szakos hallgatók: 2 évfolyam, 4 osztály, összevontan a nappalisok és levelezősök, számuk megközelíti a 110 főt, amely ideálisnak mondható egy konnektivista csoport létrehozására. A hallgatói létszám ~ 50%-a választotta a gyakorlati módon történő teljesítést, azaz csatlakozott a KONNEKT-2012 nevű Facebook csoporthoz. További csatlakozók, külsős, szakértők, megfigyelők, és a tanáron kívül az inspirátor.

A kurzus oktatója és a konnektivista csoport szervezője: dr. Ollé János; s mint a tanár feladata abban mutatkozott meg, hogy a kurzus elején ismertette a témaköröket, megadta a szakirodalmat, és hetente közvetítette a webinárium előadásokat, ... és követtük őt a twitteren. Volt pár alkalom, amikor „beszölt” a csoportnak, azaz megpróbált rendet teremteni vagy inspirálni, ilyenkor elnémultunk.

Az inspirátor: egy fő neveléstudományi hallgató (a feladatban nem volt tapasztalata). Kulcsár Zsolt szerint egy konnektivista csoportban 2-3 inspirátorra van szükség. Ebben a csoportban egy sem volt. Az elején még úgy nézett ki, hogy így lesz egy külsős pedagógus doktorandusz, majd a csoportban is meghirdetésre került, de nem jelentkezett senki. A csoport álláspontja szerint, azért, mert nem tudtuk mi is vele a dolog; a hozott inspirátornak sem ment ez a feladat. Az első 1-2 hétben a tanár került szerepzavarba, megpróbált bennünket inspirálni, akkor, amikor a csoporton egyébként is nagy volt a nyomás, a teljesítés kényszerén túl a rengeteg információból előállítandó blogbejegyzés. Magunkra maradtunk...

További résztvevők; szakértők: neveléstudomány és felnőttképzés területéről; valamint a megfigyelők: főleg neveléstudományi doktoranduszok. Míg a legtöbben csendesesen figyeltek, Fehér Péter tanár úr aktívan terelgette és javígtatta a csoport hibáit. Annak ellenére, hogy a Facebook csoport nyitott volt, kevesen csatlakoztak kívülről, akár szakemberek, akár megfigyelők, de akadt egy pedagógus, aki nem a kreditekért hajtott.

Eredmények és tapasztalatok

A konnektivista módszertannal támogatott csoportos képzésben való aktív részvétel követelményei megterhelőnek bizonyultak a csoport számára, így hétről-hétre morzsolódtak le a tagok, vagy már az elején kiszóródtak a web 2.0 ismeretének hiányában.

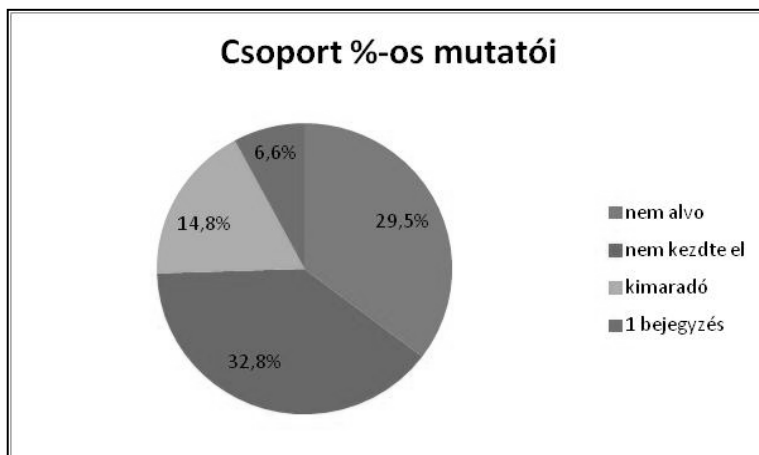
Jól érzékelhető, hogy jelentősen megváltozott a tanulási környezet, a megjelent új alkalmazások, amelyek a kurzushoz bevetésre kerültek, egyrészt lehetővé tették az interaktivitást és az együttműködést; másrészt ugyanezt a kurzust többségében nem tudták gyakorlati módon teljesíteni. Más megközelítésből azt is mondhatjuk, hogy a tanulás ebben a szituációban az információhoz való hozzájutást és annak feldolgozását, felhasználását, továbbadását azaz a digitális műveltséget vagy annak hiányát jelenti.

A záró megbeszélésen - hallgatói észrevételek szerint - a konnektivizmus lényegét, a közösen gondolkodást és a tudás hálózatba szervezését még a végén is kevesen értették meg. Azt, hogy „*a konnektivizmus egy életforma*” (Fehér, 2012) alig érzékelték, a munkájukban is keveseknek van jelen. A lemorzsolódtak azzal védekeztek, hogy a konnektivizmus a „white fülűek” társasága... így lenne?!

Az IKT és a 21. sz.-i média annyira összefonódik, hogy azok, akik ezen alkalmazásokat ismerik és napi rendszerességgel használják, nem csak a tanulásban szereznek jelentős előnyt, hanem a munkaerőpiacon is jól boldogulnak a digitális kompetenciák birtokában. A hálózati tanulás során nem csak a tanulás tanulását sajátították el a hallgatók, hanem a kulcskompetenciák fejlesztése kihatott a munkavégzés hatékonyságára is.

Előírás szerint a csoportban elvégzett részfeladatok nem számíthatók be a teljesítésbe. Az a hallgató, aki a csoportmunkában nem érte el kötelezően elírt feladatokat és mennyiségeket, azok számára szintén a kollokviumi teljesítés volt rá nézve kötelező. 18 hallgató felelt meg a követelményeknek, ez a munkacsoport közel 1/3-a, azaz 29,5 %.

1. ábra • A teljesítés mutatói

Forrás: saját szerkesztés

A facebook mint tanulási-tanítási platform

A kurzusvezető álláspontja szerint a Facebook felület nem tudta teljesen összegyűjteni a diskurzust, illetve a párhuzamos csatornák (blog, twitter) miatt nem vált be az elvárt mértékben.

De, mire is jó a Facebook?! Rézműves László és Szy György „dióhéjban” így adja meg facebook választ: „ápdold a kapcsolataidat. Olyan, mint egy állandóan frissülő falújság, amelyen láthatod, hogy mit csinálnak a barátaid, mi jár éppen a fejükben, és milyen programokat szerveznek.” „...az a hely, ahol az emberek találkoznak, megvitatják a nap eseményeit, és véleményt cserélnek” Mi mindenre is jó még a Facebook?! „Csoportokat hozhatsz létre, hogy kapcsolatot teremts a hasonló érdeklődésűekkel.” „Híreket, fotókat, videókat és egyebeket oszthatsz meg az ismerőseiddel.”²

Milyen céllal is került a csoport megalakításra?! Korszerű tanulási környezetek, eszközök, és a személyre szabott tanulás elsajátítására.

A felület alkalmasnak mondható arra a virtuális osztálytermi környezet kialakítására, ebben a közösségi rendszerben a tudás konstruálható. A hallgatók tanulási környezetévé vált a 21. századi média megfogalmazásában, többek között: online (tanuló)közösségek kialakítására, szociális hálózatok építésére és aktív működtetésére, peer learning és peer-to-peer értékelésekre, a globális kapcsolatokra (nyitott csoport lévén!), intelligens és mobil eszközök által is (okostelefonnal) lehet hozzászólni a kommentekhez, lehet twittelni is más tevékenységek közben. Hiányosságaként említhető, hogy nehézkes az érvelések kigyűjtése, és információk kinyerése. De, mitől lehet más az online tér és a valós osztályterem? Az is megtörtént, hogy az ellentétes álláspontok ütköztetésekor nem kulturált és tudományos vita zajlott, hanem személyeskedésbe torkollott, ilyenkor az egyik tag rendszeresen kizárt (tiltott) másokat a csoportból; míg a valós teremben ez elképzelhetetlen. A Facebook fiókból, illetve profiltól történő kizárás nemcsak az ismerősök között lehetséges, s a feloldás 48 órában belül nem ismételtető; ez olykor hullámmást okozott az interakciókban.³

A Facebook maga hozza létre a csoportok egy jelentős részét a felhasználók érdeklődésére, az alapján, ahogyan megadjuk hobbinkat és más adatainkat a regisztrációs kérdőívben.⁴ Míg ez esetben becsöppenhetünk egy közösségbe, ahol nem csinálunk semmit addig a KONNEKT-2012 csoport a tagok aktív közreműködésére épül, és a létrehozója (tanár), illetve felügyelőik (vagy adminisztrátorok) szabályozhatják a megjelenő tartalmakat, vagy éppen azt, hogy kik vehetnek részt a csoport életében. Többször kihangsúlyozásra került, hogy egy nyilvános tanulócsoport alakult, a tartalmak pedig egymás értékelésének estek alá, leginkább kritikus módon; ami bizony nem volt konfliktusmentes. Egy csoport működtetése felelősségteljes feladat, ezért időnként be is avatkozott az oktató.

Hogyan osztottunk meg, tettünk közzé tartalmakat a csoportban? Két módszer állt rendelkezésünkre: a csoport oldalának tetején található „Megosztás” menüvel és a „dokumentumlétrehozás” funkcióval. Ha elkészültünk a feladatokkal, legyen az blogbejegyzés, a webinárium előadás, vagy a gondolattérkép; illetve a tudásépítést szolgáló szakirodalom vagy videó előadás elérhetősége, a link bemásolásával megjelennek a tartalomtípusnak megfelelő vezérlők, ami által „előhívhatók” a tartalmak. A

² Rézműves László és Szy György: Facebook dióhéjban. Ac: Minden, amit tudnod kell a Facebook használatához. Kiskapu Kiadó, 2011. 10-11. p.

³ Rézműves László és Szy György: Facebook dióhéjban. Ac: Minden, amit tudnod kell a Facebook használatához. Kiskapu Kiadó, 2011. 57. p.

⁴ Rézműves László és Szy György: Facebook dióhéjban. Ac: Minden, amit tudnod kell a Facebook használatához. Kiskapu Kiadó, 2011. 87. p.

Facebook dokumentum létrehozásának funkcióját, nem használtuk ki igazán, de a csoport számára fontos információk oda voltak „kitűzve”, mert máskülönben a hírfo-lyam „elviszi”; ilyen volt az oktatói előadások elérhetőségi listája, ezzel együtt a té-mahetek meghatározása is.

Az esemény létrehozása funkcióval csatlakozhattunk a virtuális előadásokhoz, egymás webináriumaira.

A kommentelés nehezen indult be a csoportnak, de miért is?! Mert a lájkoláshoz voltak szokva, és egypár szóval jelzett észrevételezéshez. A kritikus gondolkodást igénylő megnyilatkozásokat elváró 500 karakteres kommentelés teljesen új feladat elé állította a csoporttagokat; ebben a terjedelemben már előzetes tudáson, ismereten alapuló hozzászólás volt az elvárt, és rögtön kiderültek a hiányosságok.

A Facebook részben töltötte be funkcióját, mint elektronikus tanulási környezet; de a webkettes eszközökkel megvalósulni látszik. A hálózati társadalom tanulási környezete „elektronikus tanulási környezet”, amelyben a tanulás-tanítás feltételrend-szerei úgy alakíthatók ki, hogy meghatározó szerep jut az IKT eszközöknek. (Komenczi, 2010)

A pánik vagy a tudás a motiváció?

Bessenyei hangsúlyozza, hogy a motiváltság lényegesen magasabb, hogyha az infor-mációszerzés és feldolgozás, valamint a keresés és az értékelés együttműködő, háló-zati tevékenységben valósul meg, ilyenkor az jelentősen javíthatja a tanuló tanulási hatásfokát. Ha a tanuló részt vesz egy, a témával foglalkozó hálózatban, akkor „a tudás olyan körforgásába kerül, hogy az egyén saját tudáselemeit, illetve tudástartal-mait is megosztja, s az így összeadott tudás ismeret mégis csak egyéni tudásforrássá” lesz. (Bessenyei, 2011)

A szak felelőse a levelezőszakos hallgatókkal kapcsolatos tapasztalatokról úgy szö-ölt, hogy a többségük elégedetlenségét fejezte ki az elvárásokkal szemben, mert "eszetlen óraszám" és "orrvérzésig" elvárja az intenzitást; másrészt az informatikai előképzettségben jelentős lemaradásban vannak; ez gátja a részvételnek. A levelezős hallgatók kisebb része volt, aki izgalommal és kíváncsisággal, kitartással végezte a feladatokat.

Az oktató így nyilatkozott a teljesítményekről „a csoport várakozáson felül tel-jesített minden téren”; pozitív csalódás volt a csoport számára. Az eszközök felfede-zése folyamatos volt és a végén webinárium dömpinggel zárult. A technikai használat problémákat okozott és ez miatt sokan ki is maradtak. Viszonylag jó lemorzsolódási aránynak számít a kezdők 2/3-ának elköszönése. A feladatok teljesítése kinek extrém és kinek nem, kinek és mi számít annak?! Egy-egy regisztráció elvégzése és az eszköz használata, az hogy erre képes legyen a hallgató, meghatározza a lemorzsolódást. A konnektivistá módszer meglehetősen kegyetlen és durva módszer, a pániknak ereje van. Jellemzően a hallgató az utolsó pillanatban szembesül a feladatokkal és vagy képes lesz a teljesítésre vagy kimarad.

Az inspirátor kérdését úgy látják a képzés felelősei, hogy a jó inspirátor az gya-korlott! De, nincs jó megoldás erre, mert nincsenek gyakorlott inspirátorok. Máskü-lönben őríási terhelést és elkötelezettséget jelent az inspirátor részéről. A hallgató, mint inspirátor?! Nos, nem volt rá jelentkező! A hallgatók úgy látták, hogy az inspirá-tornak kikiáltott külsős diák teljesen alkalmatlan volt a feladatra, majd az oktató ke-rült szerepzavarba, hogy mentse a helyzetet, de ez olyannyira nem volt jó megoldás,

hogy a csoport azonnal megszakította a kommunikációt és a vélemények, kommentek, maga a diskurzus megrekedt.

Daniel H. Pink a *Motiváció 3.0* című könyvében úgy fogalmaz a munkaszervezés és munkavégzés kapcsán, hogy a „rutinszerű, érdektelen munkához kell az irányítás; a nem rutinszerű érdekesebb munkák kulcsa az önirányítás”.⁵

Fehér Péter, szakértő értelmezésében, vélhetően nem a kreditkért csinálták végig a hallgatók gyakorlati módon a kurzust, hanem a tudásért; és ezért elismerést érdemel a teljesítményük.⁶

Vitakultúra

A kurzus elején hipotéziseket készítettem, és a 10 hét alatt egy-egy téma esetén figyeltem a feltételezéseim sorsát. Ilyen volt, hogy „Az információs társadalom egy olyan demokratikus társadalom, amelyben megteremtődik a széleskörű interaktív kommunikáció; ami alapja a közösségi részvételnek.” A 5-6. hétre csúcsosodott ki az a probléma, hogy nem mindenki tud vitázni; és ezt eltérő módon kezelik: valaki visszahúzódik, vagy van aki szélsőségekbe csap át és többen be sem mernek kapcsolódni. Diskurzus vagy veszekedés?! Óriási félreértéseket okozhat, okozott a metakommunikáció hiánya, ezt fogalmazták meg többen problémaként. A nap huszonnégy órájában hullámzó intenzitású kommentelés és diskurzus a reggeli és délelőtti időszakban a tartalomra irányult, míg a délutáni és esti eszmecsereket az érzelmek irányították és megtörtént, hogy személyeskedésekbe fordult.

Egyik magyarázatnak azt tartom, hogy még gyerekcipőben jár a vitakultúránk, a másik lehetséges magyarázat, hogy a kommunikáció szerveződési szintjeit (Denis McQuail, 1987) egy-egy területen összemosisódnak az új média korszakában. Így a globális szint az intraperszonális szintel; hiszen egy témaköré csoportosult diskurzust a világ elé tártunk a párbeszéd (tudásépítés) folyamatában, míg a Facebook pedig önmagában egy ösztársadalmi szintet, a tömegkommunikációt képviseli a 21. században. A csoportokon belüli szint a személyközi vagy interperszonális szint közé csúszott, ez nagyon zavarónak bizonyult a csoport túlnyomó részének. Az, hogy figyelik a hallgatókat a szakértők, a tanár, külső szakmai megfigyelők, doktoranduszok, olykor a családtagok és barátok, netalántán a munkatársak és a főnök, ennek nem mindenki örült. Megoldásnak találták és a feszültségek csökkentésére – a tanár javaslatára - külön zárt csoport létrehozását, ahol ezeket kezelni tudták. Így jött létre párhuzamosan a KORREKT KONNEKT 23 taggal és a leírás szerinti céllal: „a kurzussal felmerült mindennemű problémát itt osszunk meg egymással, ha tudunk, segítsünk egymásnak”

A holtponton túl

A tavaszi szünet hozta el a fordulatot a csoport életében, amikor túljutottunk az időszak felén, akik eddig nem ’estek ki’, azok végig tudták csinálni a feladatokat és sikeresen teljesítettek. Így hosszabb idő jutott az Internet és értékrend, valamint internetezés és kultúra kérdéskörének feszegetésére. Maga a téma sokrétű és az idő is dupla, ami a rendelkezésünkre állt, ez jelentősen javított az íráskészségünkön. Az egyén

⁵ Daniel H. Pink (2010): *Motiváció 3.0*. Ösztönzés másképp. HVG Kiadó, Budapest. 46.p.

⁶A konnektivista oktatásmódszertan lehetőségei a felsőoktatásban. 2012.05.23. 22-25. perc <http://www.ustream.tv/recorded/22798193>

számára íráskompetencia fejlesztése és fejlődése a gyakorlás által megvalósulni látszott. Egyre jobban írtak a tagok, az idézetek és az önálló gondolatok is egyensúlyra találtak az írásokban. A blogírás nem könnyű műfaj; szakmai blogot írni pedig kihívás annak, akinek még nem volt része benne. Csermely Péter a blogírást is hálózatos tevékenységként és egyfajta életfilozófiaként éli meg. Az Edition 2.0 sorozatban megjelent könyv előszava úgy fogalmaz: „Az olvasás már nem passzív aktus.” „az olvasás részben történés, részben cselekvés”⁷ A csoporttagok egyetértettek abban, hogy az íráskészségük és a kritikai gondolkodásuk fejlődött a legtöbbet, mert egy jól megírt blogbejegyzés és mások kommentelése tíz héten át, többszáz ezer karakterből felépítve, komoly teljesítményt jelentett.

Csomópontokban: közösségi vs. tartalmi

A Facebook, mint közösségi hálózat nem csak a barátokat és ismerősöket gyűjti össze, de a már említett azonos érdeklődésűek is, sőt tanulás céljából is alkothatnak csoportot. A baráti hálók ágas-bogas mibenléte teljesen eltér az érdeklődési csoporttól, amely véletlenszerűen jön létre. A közös dokumentum, amelyet kevesen írtak, a megjelent karakteres álláspontok egy-egy témában, tulajdonképpen tartalmi csomópontok mentén alakultak.

2. ábra • Tartalmi kapcsolatok megjelenése a blogokban

Forrás: saját szerkesztés

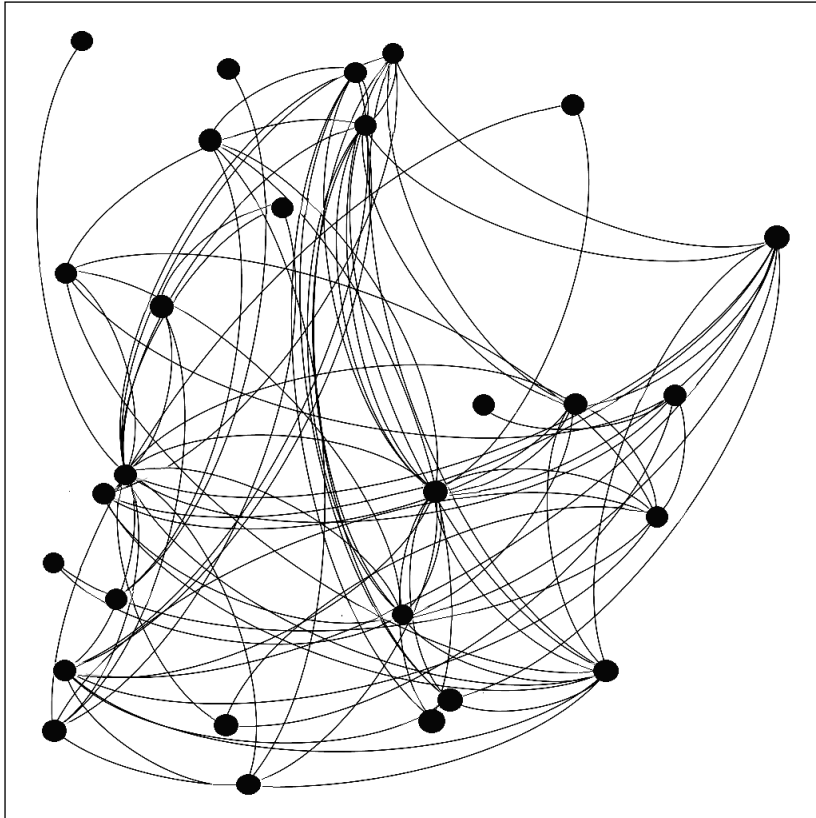
Blogokra feliratkozók – olvasás és kommentelés:

- hat feliratkozó 3,0%
- kilenc feliratkozó 3,0%
- négy feliratkozó 3,0%
- tizennyolc feliratkozó 3,0%
- nyolc feliratkozó 6,1%
- öt feliratkozó 6,1%

⁷ CSERMELY Péter: BLOGhálózatos életfilozófiám. Typotex Kiadó, 2011. 2.p. Lekérdezés:2012.október 01. 18:35 <http://csermelyblog.tehetsegpont.hu/sites/default/files/CsermelyBlog-konyv.pdf>

- három feliratkozó 9,1%
- hét feliratkozó 12,1%
- kettő feliratkozó 12,1%
- egy feliratkozó 15,2%

3. ábra • A „soha nem alvók” csoportjának kapcsolati hálója

Forrás: saját szerkesztés

Van-e jövője a felnőttoktatásban a konnektivista módszertannak?

Bessenyei (2007) így vélekedik a konnektivizmus fejlődési lehetőségeiről: „A következő időszak fontos oktatásszociológiai, hálózatkutatói és pedagógiai kérdése marad tehát, hogy a hivatalos iskolarendszer intézményei miképp fogadják be, mennyiben integrálják, vagy utasítják el ezt a jelenségvilágot, s ez a folyamat milyen típusú konfliktusok, kompromisszumok és megoldások mentén fejlődik majd.”

Csermely Péter felteszi a kérdést: „Milyen körülmények változtatták meg az oktatás iránti igényeket világszerte az elmúlt évtizedekben?” – és a válaszként három folyamatot emelt ki kulcsszavakban: 1.) az információrobbanást 2.) az emberi kapcsolattrendszer gyökeres átalakulását 3.) az értékrend elbizonytalanodását.⁸ Majd így

⁸ Csermely, Péter (2011): BLOGhálózatos életfilozófiám. Typotex Kiadó. 91. oldal Lekérdezés: 2012.október 01. 18:35 <http://csermelyblog.tehetsegpont.hu/sites/default/files/CsermelyBlog-konyv.pdf>

folytatja, szerinte milyen is a jó tanár?! „*A jó tanár iránytűt ad a diák kezébe azzal, hogy az ismeretek lényegét emeli ki.*” (Csermely, 2011)

A szakfelelős azzal érvel, hogy a konnektivista módszerben túl nagy a hallgató autonómiája és a tanulási biográfia alapján nem képes teljesíteni; egyrészt félelmet kelt benne, hogy magára van hagyva, másrészt hiányzik a megfelelő tudásszintje a belépéshez. Mi lesz azzal, akinek az előzetes tudása és az IKT kompetenciája hiányos? A lemorzsolódásokat vissza kell szorítani, hogy segítséget kap a hallgató az eszközhasználathoz. Az nem lehet, hogy ez miatt kimaradjon a tudásszerzésnek egy sajátos formájából, a konnektív tanulásból. Oktatói tapasztalat szerint hallgatói igény, hogy az eszközhasználat tanításával kezdődjön az információtudomány kurzusa, de az, hogy egy-egy regisztráció elvégzése és annak képessége, hogy ezek az eszközök használatba kerüljön vagy nem, az meghatározza a lemorzsolódást.

Kovács Ilma elearning szakértő, pedig úgy látja, hogy a konnektivizmussal megváltozik az egyéni tanulás minősége és milyensége; egészen másként készül fel a hallgató, ha egyedül marad, egyedül van szemben a tananyaggal vagy hálózatban tanul.⁹

A hálózatosodás elérte a tudásalapú gazdaságot, a társadalom is így szerveződik újjá; ezért van létjogosultsága hálózati tanulásnak, amelynek egyik aspektusa a terjesztés és megosztás, a másik a tudás szervezése és építése. Az egyén akármerre tekint szerepeiben, hálózatban találja magát, az emberek közötti kapcsolatok és interakciók életre hívják az emberi lét olyan új dimenzióit, amelyekkel az egyének nem rendelkeznek. (Christakis- Fowler, 2010) Ilyen a hálózatelméleten alapuló tanulás, amely meghatározza a jövő andragógusainak sorsát.

Felhasznált irodalom

- Bessenyei István – Szirbik Gabriella 2011. Hálózatok, társas tudás, konnektivizmus. Oktatásinformatika. 2011. 3–4.szám. <http://www.oktatas-informatika.hu/2011/12/bessenyei-istvan-%E2%80%93-szirbik-gabriella-halozatok-tarsas-tudas-konnek-tivizmus/> Lekérdezés: 2012.október 01. 18:45
- Bessenyei István 2007. Az e-learning 2.0 és a konnektivizmus. Budapest: http://www.itk.hu/netis/doc/ISCB_hun/12_Bessenyei_eOktatas.pdf
- Castells, Manuel 2005. A hálózati társadalom kialakulása. Budapest: Gondolat Kiadó.
- Csermely Péter 2011: BLOGhálózatos életfilozófiám. Budapest: Typotex Kiadó. Lekérdezés: 2012.október 01. 18:35 <http://csermelyblog.tehetsegpont.hu/sites/default/files/CsermelyBlog-konyv.pdf>
- Komenczi Bertalan: Kognitív habitus tanulási környezete a 21. század elején. Oktatásinformatika. 2010. 1-2.szám. 14-23. oldal
- Siemens, George 2004. Connectivism: A Learning Theory for the Digital Age. <http://www.elearnspace.org/Articles/connectivism.htm>. Lekérdezés: 2012. október 02. 18:40
- Kulcsár Zsolt 2008. Hálózati tanulás. <http://matchsz.inf.elte.hu/tt/docs/Kulcsar-Zsolt-Halozati-tanulas.pdf> Lekérdezés: 2012.október 02. 18:52
- Christakis, Nicholas A.; Fowler, James H. 2010. Kapcsolatok hálójában. Budapest: Typotex Kiadó. 48. oldal

⁹ A konnektivista oktatásmódszertan lehetőségei a felsőoktatásban. 2012.05.23. <http://www.ustream.tv/recorded/22798193>